

-nogle ord om venskab og det svære ved at "være på lige fod".

Prædiken 10.s.e.trin 4.8. 2024 kl.10.00.

Salmer: 747,192,873,prædiken,376,altergang,14

Evangelium: Mattæus 11,16-24

Jeg vil i dag se de her ord som ord fra en ven. Altså ikke som skæld-ud fra en herre, der har sat sig på et ophøjet sted og sidder og siger eviggyldige sandhed om at mennesker er nogle, man ikke kan stille tilfreds. Sådan nogle generelle ord, som passer til alle og ingen; sådan nogle almene sandheder, der altid falder i god jord, hvis man selv går og er utilfreds med sin omverden.

Sådan er det ikke her, har jeg tænkt.

Jeg ser de her ord fra Jesus som ord fra en ven, der siger til sine venner: "kom nu med ind i kampen.

Deltag. Sid ikke og vær tilskuere. Hold jeg ikke på afstand; den afstand, hvor det er gratis at sidde og mene det ene og det andet. Men kom ind i livet. Vær med. Deltag. Jeg ved godt, at det koster, for den, der handler, spilder. Og den, der gør noget, gør også fejl, og kommer også til kort. Stop med jeres idealer om det perfekte, det bedste og det rene, for det holder jer fra overhovedet at gøre noget for andre. Deltag, kom ind, ikke nødvendig i kampen, men i livet. Vær ikke tilskuere. Og hvis I er det, så lad i det mindste vær med at mene noget hele tiden, om andre."

Sådan ser jeg evangeliets ord i dag. For de er en replik i en lang fortælling, der handler om Johannes Døberen og om Jesus. Johannes krævede åbenbart for meget, og

Jesus for lidt. For Johannes kaldte til ansvar, forlangte at folk tænkte sig om og tog ansvar for deres handlinger. Og Jesus lod sig se med hvem som helst, og ligegyldigt hvem de var, så hjalp han, og gjorde blinde, lamme og døve raske. En ven med toldere og syndere, en frådser og en dranker.

For lidt og for meget... - det er en nem dom at fælde.

Især når man er *på afstand*; når man har sat sig på tilskuerpladserne, -og helst så højt oppe, så man er langt væk fra svedlugten og kan bevare overblikket. Det er så let at fælde dom, når man ikke lader sig forstyrre af virkelighedens besvær; af lugtene, elendigheden.

Og det er også svært at gøre noget og samtidig vide, at der skal så meget mere til.

Og ind i det, så siger Jesus, som en ven til venner:

"Kom med, hold jer ikke på afstand. Og tag de nederlag og bristede illusioner, der følger med. Ja, egen træthed, egen uformåenhed, opgavernes mængde, -få lige blikket væk fra det, -og gå med, dér hvor du kan; dér hvor nogen og noget kalder på dig. Vær ikke en tilskuer. For så bliver du aldrig tilfreds. Tag del. Vær med."

Når vi er venner, og ser på hinanden som venner, så prøver vi at være på lige fod. Så hjælper vi hinanden til at tage del i livet, og til at holde modet oppe, når noget er besværligt eller udmatter os.

Men hvis vi ser på andre 'oppefra og ned', så bebrejder vi og vi belærer. Véd bedre. Skammer måske andre ud eller skælder dem ud. Og hvis vi ser på andre 'nedefra og op', så tager vi det, de siger, som en storsnudet belæring, - som om vi er børn, der bliver bebrejdet eller

får skæld-ud og de så er som vores far, mor, lærer eller træner.

Vi har svært med at være "på lige fod".

Men det er det, som Jesus inviterer os til. Og det fortæller evangelierne mange gange, og på forskellige måder. "Kald mig ikke herre; jeg er jeres ven.

Og I skal være venner."

Med Kristus fik vi et billede på gud som en, der *ikke* er herre. Som ikke sidder i uforstyrret ro, langt væk fra virkeligheden, og taler til sine undersåtter.

Men det har vi det svært med. Vi vil så gerne ophøje ham og gøre ham til en Gud med så stort et G, at han letter fra jorden. Som vi plejer at gøre med guder og afguder. Gad vide hvorfor?

Han ønsker at være en ven, -som det siges mange steder. Ikke som en "bonkammerat", hvor vi går og ved hvad han ville have sagt om ditten og datten og tager patent på hans venskab.

Men som en ven, på den måde, som man på hans tid forstod et venskab.

For det var på højeste mode! Midt i et samfund, hvor alle enten var "over" eller "under", herre eller slave, frit bestemmende eller underlegen, mand eller kvinde, så var der denne modbevægelse med venskab; at ville se hinanden som venner. På lige fod. Med samtale og gensidighed. Hvor ord ikke var ordrer, bedreviden eller "jeg skal nok". Og hvor gerning og handling skete i gensidighed og af egen tilskyndelse.

Hvor venner kan lære af hinanden; trøste hinanden; tale hinanden til rette, hvis man kan se, at det nogen gør, er til skade for andre.

I et venskabsforhold er der tillid *til* begge sider. Og tillid *fra* begge sider. Og der er også et fælles bedste, som ikke bare er hinanden eller forholdet. Men som gælder noget mere, noget tredje, nogle andre.

Det er så vidt forskelligt fra de forhold, hvor den ene er underdanig og den anden ledende.

I et venskab er der ingen tjener og ingen konge.

Og det er den slags venskab, vi indbydes til at være med i, af evangelierne. *Et forhold mellem gud og menneske, der er som et venskab og som fordrer venskab mellem mennesker.*

Ikke en pagt, som den med Moses på bjerget, hvor han som herre gav Herren håndslag på folkets vegne.

Men en venskabspagt, hvor vi er på lige fod, og hvor hver enkelt er med i håndslaget.

Og det forpligter selvfølgelig, fordi der ligger en kæmpe tillid bag.

Men i den kristne tros historie, så viger vi tit tilbage for at se forholdet til gud som et ligeligt venskab.

Vi skynder os hjem i et barnekammer og ser os selv som guds børn. Altså ikke børn som arvinger, der skal overtage og fortsætte, men som børn med barnlige sjæle, der "jo endnu ikke er i stand til" og derfor dyrker gud som en far, der passer på og bestemmer; en far-gud der så kan bebrejde os, når vi ikke gør det rigtige, og derfor må vi bede om undskyld.

Dette billede, - et kort og let karikeret- af gud har så tit taget magten, og gør det stadigvæk.

Men det skal have modstand. Og det har det også fået gennem historien! Fordi det gør os umyndige og umodne. Det fralægger os ansvaret. Og det er netop dét, som Nietzsche satte fingeren på. Og som teologer som Bonhoeffer og andre arbejdede videre i.

Også i dag gør vi op med et billede, hvor ”gud-far” skal komme og løse alle vores elendigheder. Vi ved, vi selv skal rydde op efter os, som gode husholdere i verden. Vi beder stadigvæk om styrke, nåde og kærlighed, men vi ved også, at mange af opgaverne er vores.

Ser vi ordene fra Jesus, både dem vi hørte i dag og andre, som fra en ven, så får de en helt anden farve, end hvis vi hører dem som ”ovenfra”. Når det er fra en ven, så er det fra én, der siger: ”tænk lige efter, selv. Prøv og se om, der er noget sandt, i det, jeg siger, om utilfredse børn på torvet der sidder og ser på. Om det ku’ hjælpe jer?”

Det sidste jeg vil sige i dag, det handler også om at være på lige fod, at møde tillid og få ansvar. Mellem gud og menneske, og mellem mennesker.

Og det er den oldgamle tanke, at gud blev menneske for at give os del i guddommeligheden. At vi kan tage del i, - altså være og blive en del af guds guddommelighed. At gud gav sig selv fuldt ud til verden; gav sig over for at drage os ind. Bøjer sig ned, for at løfte os op. Så vi ikke mere er undersåt, underlegen og træl. Men sætter os på lige fod med sig selv, ku’ man sige.

Det er ikke en moderne tanke fra moderniteten, for den ligger i kristendommen fra begyndelsen, i evangelier og hos Paulus.

Og vi møder den i salmer:

Som vi sang lige før i en salme fra 1200-tallet: ”Hvad har dig hos gud bedrøvet/og hvad elsked du hos støvet/ at du ville alt opgive/for at holde os i live/os dig at meddele hel? ”

Det var kærligheden, der gjorde det, synger vi som svar. Og i den gamle julesalme fra 1500-tallet: ”Nu vil vi sjunge og være glad”, der synger vi: ”med os han bytter så underlig/ Guds søn, vor broder fin/ vort kød og blod han tager på sig/ og skænker os guddom sin// En svend han bliver og herre jeg/ som før var en fattig træl/, hans kærligheds dyb udgrundes ej/ og ikke hans rigdoms væld//.

”Det forunderlige bytte” kalder man dette billede af gud og os på lige fod. For det er forunderligt.

Der byttes fuldstændig om, når gud nedlægger sin guddomsagt. Og hengiver sig, overgiver sig.

Vi kan så bare komme til at glemme, at vi skal gøre det samme: hengive os, give af os selv; -dele magten, og ikke gøre os til herrer, hverken over andre eller over verden.

Men som en ven, der taler til en ven, så bliver vi talt til rette. For at finde vores rette plads, - blandt andre, med gud og i verden. Fra en ven, der blev kaldt ”ven med toldere og syndere”.

Amen.